

Kriminologiska institutionen

Djur: Varelses eller ägodelar?

En kvalitativ innehållsanalys av motioner publicerade
åren 1998 -2008

Examensarbete 15 hp

Kriminologi
Kriminologi III (30 hp)
Höstterminen 2009
Catharina Alm

Sammanfattning

Syftet med det här examensarbetet är att undersöka hur djur och brott mot djur beskrivs i motioner inlämnade under tio år, från 1998 till 2008. Jag ville dels undersöka vilka djur det var som räknades som värda att skydda, vilka brott det handlade om och hur de olika förslagen på nya skydd såg ut. Därför jobbade jag med följande frågeställningar:

- Hur beskrivs djur i motionerna?
- Vilka sorters djur handlar det om i motionerna?
- Vad är brott mot djur enligt motionerna?
- Hur beskrivs brott mot djur i motionerna?
- Hur beskrivs förövarna, som begår brott mot djur, i motionerna?

Undersökningen gjordes med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys då motionerna gick igenom, analyserades och kategoriserades utifrån ovanstående frågeställningar. Efter att analyserna var klara ställdes de i kontrast till olika former av teorier och filosofiska funderingar som utformats av bland annat Cass R. Sunstein, Gary L. Francione och Tom Regan med flera.

Det jag fann var att motionerna nästan enbart handlade om olika sorters lag- och förordningsförändringar men att motionsförfattaren inte argumenterade för *varför* en viss lag eller förordning skulle ändras eller träda i kraft. Det hände dock att skribenterna var inne på samma tankebanor som Sunstein, Francione och Regan, framförallt när det handlade om djurförsök, men även när det kommer till att man som människa ska ha ansvar direkt inför djuret, snarare än djurets ägare, om ett brott skulle äga rum. Det skulle alltså handla om ett brott mot till exempel hunden och inte mot ägaren, ett brott mot ägaren innebär egendomsbrott och det blir svårt att skydda djuret från sin ägare. I arbetet förekommer även en närmare titt på djurskyddslagen och djurskyddsförordningen för att bättre ge en bild av de förändringar som enligt motionsförfattarna bör träda i kraft.

I det stora hela handlade det, när så uttrycktes, om husdjur eller boskapsdjur vid några få tillfällen om vilda djur. Flera skribenter var precis som forskarna inne på att djur ska ha rätt att leva ett så bra och naturligt liv som möjligt utan att utsättas för onödig stress och lidande.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar	5
1.2 Disposition	6
2. Teori och tidigare forskning	6
2.1 Djurskyddslagen (1988:534)	7
2.2 Djurskyddsförordningen (1988:539)	8
2.3 ”Speciesism”	8
2.4 Djur – varelser eller ägodelar?	9
2.5 Vilka djur borde ha rättigheter?	10
2.6 Djurförsök, jakt och pälshandel	10
3. Metod	11
3.1 Den kvalitativa innehållsanalysen som metod	12
3.2 Den kvalitativa innehållsanalysens kriterier	13
3.2.1 Kriterierna applicerade på arbetet	13
3.3 Innehållsanalysens brister	14
3.3.1 Innehållsanalysens brister vid användning av motioner	14
3.4 Kunskapssyn	14
4. Material	15
4.1 Motioner som material	16
4.2 Tillvägagångssätt	16
4.2.1 Materialets indelning	17
5. Analys och resultat	18
5.1 Djur: Varelser eller ägodelar	18
5.1.1 Tidelag	18
5.1.2 Djur som rättssubjekt	19
5.2 Vilka djur borde ha rättigheter	19
5.3 Djurförsök, jakt och pälshandel	20
5.4 Lag- och förordningsförändringar	21
5.5 Resultat och svar på frågeställningarna	22
5.5.1 Hur beskrivs djur i motionerna?	22
5.5.2 Vilka sorters djur handlar det om i motionerna?	23
5.5.3 Vad är brott mot djur enligt motionerna?	23
5.5.4 Hur beskrivs brott mot djur i motionerna? och Hur beskrivs förövarna som begår brott mot djur i motionerna?	24
5.5.5 Lag- och förordningsförändringar	25
6. Avslutande diskussion	26
7. Vidare forskning	27
Litteraturförteckning	30
Bilaga 1: Motioner som ingått i undersökningen	32

1. Inledning

”Djur är inte människor, men de saknar inte känslor för det. De ska därför skyddas mot smärta, lidande och negativ stress.”¹

Detta är ett citat som beskriver det kanske största problemet med att lagstifta om skydd för djur. Diskussionerna kring ämnet brukar cirkulera kring två ståndpunkter: 1) att djur är ägodelar och ska behandlas som sådana, 2) att djur är individer och bör ha rättigheter som sådana. Antar man det första ställningstagandet blir det med ens besvärligt att lagstifta för att skydda djuret, då det endast skyddar djuret från dem som inte äger det men inte från ägaren – djuret är en ägodel och det är upp till ägaren att avgöra hur djuret i fråga ska behandlas. Antar man det senare ställningstagandet, att djur är individer, behöver inte det betyda att lagstiftning för att säkra djurets trygghet och liv blir enklare. Här blir diskussionen istället vilka djur som ska täckas in i en lagstadga och så vidare.

Ovanstående är några av de tankeställningar som gjorde mig intresserad av ämnet och ju mer jag tänkte kring ämnet djur och djurrätt desto mer intresserad blev jag av hur lagstiftningen såg ut idag och hur debatten gick om lag- och förordningsförändringar. Samtidigt som jag var nyfiken på vilka ändringar som föreslås så var jag också nyfiken på vilka argument som ligger bakom att dessa förändringar borde ske. Dessutom ville jag veta vilka djur det är som är intressanta att skydda och varför, samtidigt som det också svarar på vilka djur som *inte* är intressanta att skydda.

Jag var också intresserad av vad som anses vara brott mot djur. Till exempel om det handlar om sådant som vi även anser vara brott mot människor så som misshandel, sexuellt utnyttjande, svält och liknande. Det finns brott som vi anser strider mot mänskliga rättigheter, skulle det kunna finnas något liknande när det kommer till djur? Om det handlar om rättigheter, vad har djur för rättigheter och så vidare. Kanske inte helt lätta frågor att svara på, men det känns nödvändigt att åtminstone inkludera de här frågeställningarna i arbetet för att på så sätt inte missa några intressanta resultat bara för att man inte trott sig kunna få svar på sina frågeställningar.

---

¹ Motion 2004/05: MJ350 s. 3

När det kom till vad för material som skulle analyseras föll det sig rätt självklart att motioner var det medium jag skulle vända mig till. Inte bara är de intressanta för att de är skrivna av politiker och därmed en del av pågående debatter, men också för att de konkret kommer med förslag på ändringar i lagar och förordningar. Det är kriminologiskt relevanta att se på frågor som liknar de jag skisserat ovan, så som om djur är ägodelar eller individer, just för att det är ytterst relevant för hur lagar och förordningar ska eller kommer att utformas. Motioner var också ett bra medium för den här undersökningen då de är så pass inriktade att de blir lätta att dela upp i olika ämnesgrupper för att sedan analyseras.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med det här examensarbetet är att med hjälp av kvalitativ innehållsanalys gå igenom de motioner som lämnats in under åren 1998 till 2008 och som handlar om brott mot djur. Dels kommer jag att se till hur djur framställs och beskrivs. Syftet med arbetet är också att ta reda på vilka djur som nämns i motionerna, om så nämns.

De frågeställningar jag kommer att jobba efter är:

- Hur beskrivs djur i motionerna?
- Vilka sorters djur handlar det om i motionerna?
- Vad är brott mot djur enligt motionerna?
- Hur beskrivs brott mot djur i motionerna?
- Hur beskrivs förövarna, som begår brott mot djur, i motionerna?

Det finns flera frågeställningar som vid en annan vinkling av arbetet kunnat vara intressanta, men som jag med min vinkling valt att inte ta med. Jag har bestämt mig för att inte lägga någon större vikt vid vilka som skrivit motionerna, detta för att partitillhörighet vid genomläsning inte verkat ha någon inverkan på motionens riktning och innehåll. Jag har inte heller lagt någon vikt vid om motionsskribenten/-erna tillhör sittande regering eller oppositionen, detta verkar inte ha haft någon innebörd för motionens innehåll.

Istället har jag helt valt att fokusera på frågeställningarna så som de ser ut ovan, politikens roll får bli ett ämne för ett annat arbete.

1.2 Disposition

Arbetet kommer att vara uppdelat i sju kapitel varav det första är inledningen under vilken den här underrubriken finns. Jag hoppas med det här kapitlet klargöra vad jag har för avsikter med mitt arbete. Vad som kommer att undersökas och mot vilken bakgrund.

I det andra och tredje kapitlet kommer jag att gå igenom de teorier och metoder som arbetet bygger på. Nuvarande djurskyddslag och djurskyddsförordning kommer att presenteras som bakgrund för motionernas argumentering. Teoridelen kommer också att handla om huruvida djur ska ha rättigheter eller inte och varför. Metoddelen kommer att handla om kvalitativ innehållsanalys, hur man som forskare använder sig av den här metoden och vad som är positivt eller negativt med den. Det fjärde kapitlet behandlar motioner som material.

I det femte kapitlet kommer jag att presentera mina analyser och mina resultat. När det kommer till det sjätte kapitlet kommer jag att föra en avslutande diskussion med lite mer fria tankar och funderingar. Det sjunde och avslutande kapitlet har lämnats för att diskutera vidare forskning i ämnet med förslag på nya och fortsatta arbeten.

2. Teori och tidigare forskning

För att ge en bakgrund till vad som kommer att diskuteras i motionerna har jag tittat på djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och paragraf 13 i det 16e kapitlet ”Om brott mot allmän ordning” i brottsbalken. Den teori jag har kommit att använda mig av i det här arbetet liknar mer filosofi snarare än framforskade resultat. Detta kan förklaras med att det handlar om själsliga och moraliska funderingar och argumentationer snarare än bestämda resultat som går att bevisa.

Efter att ha sökt runt efter tidigare forskning i ämnet var det just de mer filosofiska tankarna som jag nämnde ovan som stod att finna. Jag kunde inte hitta någon tidigare forskning som diskuterade ämnet på det sätt som jag kommer att göra och därför har det heller inte funnits något att förhålla sig till. Självklart kan det vara så att det *finns* arbeten men att jag inte har lyckats finna dem.

2.1 Djurskyddslagen (1998:534)

Djurskyddslagen börjar med att etablera lagens tillämpning: ”Denna lag avser vård och behandling av husdjur och försöksdjur. Den avser också andra djur om de hålls i fångenskap”.² Detta betyder att vilda djur inte fångas upp här.

Den andra paragrafen tar upp att ”djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom”, samma gäller när det kommer till djur som används för djurförsök då de ”inte skall anses vara utsatta för onödigt lidande eller sjukdom”.³ Paragraf fyra fortsätter med att ”djur skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt”.⁴

När det kommer till djurförsök tas det upp närmare under paragraf 19 där det står att ”djurförsök får äga rum endast under förutsättning 1. att det syfte som avses med verksamheten inte kan uppnås med någon annan tillfredställande metod utan användning av djur [...]”.⁵

I djurskyddslagen upptar även under paragraf 29 att länsstyrelsen kan besluta om förbud att ha hand om djur och under paragraf 30-35 står det att länsstyrelsen eller polismyndigheten kan besluta om omhändertagande av djur, det handlar om avlivning ifall djuret är bortom räddning eller om djuret kan säljas alternativt överlåtas.⁶ Paragraf 36 fortsätter med straffbestämmelser ”till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet [...] 2. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av denna lag”.⁷

I brottsbalkens 16e kapitel paragraf 13 står också: ”om någon uppsåtligt eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande, dömes för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år”.⁸

---

² Djurskyddslagen: <http://www.notisum.se/Rnp/sls/lag/19880534.htm>

³ Ibid.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ Brottsbalken: <http://www.notisum.se/RNP/sls/lag/19620700.htm>

2.2 Djurskyddsförordningen (1988:539)

Djurskyddsförordningen ”innehåller kompletterande bestämmelser till djurskyddslagen” och handlar på det stora hela om djurhållning av olika slag.⁹ I den första paragrafen sektion b står det om djurstallar att ”utrymmena skall utformas så, att djuren kan bete sig naturligt”, i paragraf tre står det också att ”inredning och övrig utrustning [i djurstallar] får inte hindra djuren att bete sig naturligt”.¹⁰

Som jag skrev i stycket ovan handlar djurskyddsförordningen nästan enbart om djurhållning bland annat djurstallar, transport, slakt och tävling med djur. Motionerna handlar nästan inte alls om dessa ämnen så därför kommer jag inte att gå in närmare på innehållet än vad jag redan har. Det var viktigt att ta upp djurskyddsförordningen för att den finns, samt att den tar upp att djur ska ha möjlighet att bete sig naturligt, vilket vi kommer att återvända till genom arbetet.

2.3 ”Speciesism”

När det kommer till relationen mellan människor och djur så tar Peter Singer upp ett uttryck i sin bok *Djurens Frigörelse*: ”speciesism” vilket går att jämföra med rasism men istället för att handla om raser, så handlar det om arter, att vi som människor föredrar oss som art över andra arter så som till exempel hundar och möss.¹¹ Som exempel nämner Singer att han finner det märkligt att det aldrig skulle falla en människa in att behandla ett mänskligt barn av samma kapacitet som ett visst djur på samma sätt som det djuret.¹²

Singer skriver att när man ber en människa svara på varför det är okej att döda och äta ett djur men inte okej att döda och äta en människa så vet inte människan vad hon ska svara, därför bör man acceptera att antingen så kan man svara på den frågan eller erkänna för sig själv att det inte är någon större skillnad på människor och djur vilket skulle innebära att vi måste ändra vårt sätt att behandla djur.¹³

Per-Anders Svärd skriver också om ”speciesism” i sin artikel *Slaveriet avskaffades inte genom ”slavskydd”* som publicerades i det fjärde numret av *Djurens Rätt* 2008. I artikeln

---

⁹ Djurskyddsförordningen: <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19880539.htm>

¹⁰ Ibid.

¹¹ Singer, P. (1992) s. 38 f.

¹² Ibid. s. 45 f.

¹³ Ibid. s. 173.

förklarar Svärd uttrycket ”speciesism” med ”underlåtandet att ta full hänsyn till andra djurs intressen – [...] en parallell till andra former av diskriminering och förtryck”¹⁴. Svärd tar också upp hur kritiken mot ”speciesismen” handlar om att: ”djur [...] är medvetna och kännande varelser, och att de därför måste räknas moraliskt”¹⁵. Det finns också ett problem i dagens samhälle, skriver Svärd, vilket är att trots att fler djur än någonsin slaktas och plågas så uttalar vi oss om att vara ”mer djurvänliga än någonsin”¹⁶.

2.4 Djur – varelser eller ägodelar?

Cass R. Sunstein tar bland annat upp hur man genom att säga att djur inte är ägodelar kan mena att människor inte ska få göra hur de vill med sina djur.¹⁷ När man reducerar ett djur till en ägodel, skriver Sunstein, så kan ägaren behandla djuret som vilken sak som helst i ett hem, så som ett bord eller en stereo.¹⁸ Som nämndes ovan kan man se ett svenskt exempel i paragrafen i brottsbalken: ”om någon [...] *otillbörligen* (min kursivering) utsätter djur för lidande, dömes för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år”¹⁹

När det kommer till att se djur som ägodelar, snarare än individer, så skriver Gary L. Francione att en del av problemet ligger i att man allt som oftast inte har ett moraliskt ansvar inför hunden utan inför hundens ägare.²⁰ Francione menar dock att vi borde ha ett ansvar direkt inför hunden. Detta understryker författaren med ett exempel som handlar om att oavsett om någon skulle sätta eld på en hund som ägs av någon eller en hund som är hemlös så skulle man förfasas över grymheten i att sätta eld på huden.²¹ Francione citerar Bentham: ”[...] the question is not, Can they *reason*? nor, Can they *talk*? but, Can they *suffer*?”²² för att visa på att just för att hunden, i det här exemplet, kan känna smärta så har man som människa ett moraliskt ansvar inför djuret och att inte skada eller tortera det utan giltigt skäl.²³

När det kommer till djur och deras status så skriver Sunstein bland annat att djurs status borde vara densamma som barns, det handlar alltså inte om att djur ska få rättigheter så som att

---

¹⁴ Svärd, P-A. (2008) s. 22

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Sunstein, Cass R. (2004) s. 11

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Brottsbalken: <http://www.notisum.se/RNP/sls/lag/19620700.htm>

²⁰ Francione, Gary L. (2004) s. 110

²¹ Ibid. s. 112

²² Ibid. s. 113

²³ Ibid. s. 113, s. 115

kunna bli folkvalda utan snarare om att de ska ha rätt att inte bli torterade, misshandlade eller utsättas för negativ stress.²⁴ För flera av forskarna verkar det handla om att det är viktigt att djur har en möjlighet att leva så naturligt som möjligt och att djur borde ha en motsvarighet till det som FN etablerat som våra mänskliga rättigheter.

2.5 Vilka djur borde ha rättigheter?

Många av författarna tar upp problemet med ”djur” som samlingsnamn, då folk har en tendens att ha olika syner på djur och djur. Sunstein tar upp detta och menar att vissa människor ser hundar, katter och hästar på ett sätt medan de ser myror, kackerlackor och mygg på ett helt annat sätt.²⁵ Fortsatt tar Sunstein upp ett exempel på vart man kan dra linjen för vilka djur som rättigheterna skulle gälla, nämligen mellan: ”[...] djur med avancerade kapaciteter, så som chimpanser och delfiner, och de djur som saknar avancerade kapaciteter”.²⁶

Samtidigt tar Sunstein upp att trots att man borde ha rättigheter att försvara sitt hem mot ”ohyra”, så borde man som människa ta sitt ansvar genom att hantera ”ohyran” på det minst plågsamma och stressande sätt som möjligt.²⁷

2.6 Djurförsök, jakt och pälshandel

Djurförsök är något som ständigt debatteras idag. Francione anser att man endast bör utsätta djur för lidande om det är absolut nödvändigt, vilket han inte anser det är med vardagsartiklar så som pälskappor och läppstift.²⁸ När det kommer till djurförsök i vetenskapligt syfte så som att utveckla mediciner menar Francione att även det bör diskuteras då det vid tillfällena visat sig vara kontraproduktivt att lita på en del av de resultat som framkommit efter djurförsök.²⁹

Tom Regan skriver också om djurförsök och tar framförallt upp relationen mellan det vi människor tjänar på försöket och den skada vi åsamkar djuren, där förtjänsten har en tendens att överskattas.³⁰ Precis som Singers så är Regan tveksam till djurförsök just för att det inte alls är så bra för människor som vissa forskare påskiner, menar Regan. Bland annat tar Regan upp receptbelagda mediciner som han menar alltid bevisligen måste fungera på djur vilket gör

---

²⁴ Sunstein, Cass R. (2004) s. 11

²⁵ Ibid. s. 12

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

²⁸ Francione, Gary L. (2004) s. 115 f.

²⁹ Ibid.

³⁰ Regan, T. (2007) s. 119 f.

att man kan tro att det fungerar bra på människor, men Regan skriver att enligt farmaceutiska experter är det sällan fallet.³¹ Ett exempel på när människor tagit skada av forskningsresultat som kommit från djurförsök handlar om rökning, där djur inte utvecklar t.ex. lungcancer på samma sätt som människor gör.³²

Alison Hills försöker förklara problemet med diskussioner kring djurförsök med problematiken som uppstår i om djur ska ses som individer eller som ägodelar, för om djur ses som ägodelar menar Hills så kan människor göra vad de vill med djuren, varav ett exempel är att experimentera.³³ Även Singer skriver om detta och han menar att det vi människor tjänar på att experimentera på djur inte kan väga upp det som djuren utsätts för.³⁴

När det kommer till pälshandel så skriver Stephen R. Clark att de som jobbar med pälshandeln, precis som bönder, har ”en tendens att hävda att deras aktiviteter är lika mycket ’en del av naturen’ som vargens, men det är verkligen inte sant att [...] det är produkter av ’naturlig nödvändighet’”³⁵. Alison Hills uttalar sig också om ämnet och menar att, när det kommer till brittisk lag, man som privat bonde kan bli straffad för att till exempel hålla kycklingar på allt för trångt utrymme, men att samma regelverk inte gäller för industribönder.³⁶ Fortsatt skriver Hills att ”vi har visa lagar för att hindra djurplågeri men ser till att de inte är så strikta att de hindrar att vi får äta kött så billigt som möjligt”³⁷.

3. Metod

Den metod som jag kommer att tillämpa är kvalitativ innehållsanalys. Jag beslutade mig för den här metoden för att den verkade bäst lämpad för examensarbetets syfte. Ett av de stora problemen, beroende på hur man ser det, är att det inte finns något exakt schema över hur man ska gå tillväga vid en kvalitativ innehållsanalys.³⁸ De motioner som jag samlat ihop från åren 1998-2008 har sorterats upp i kategorier utifrån vad det är för brott mot djur som motionen handlar om.³⁹

---

³¹ Ibid. s. 121

³² Ibid. s. 122 f.

³³ Hills, A. (2006) s. 15

³⁴ Singer, P. (1992) s. 118

³⁵ Clark, Stephen R. (1997) s. 22

³⁶ Hills, A. (2006) s. 18

³⁷ Ibid.

³⁸ Bryman, A. (2002) s. 368

³⁹ Estrada, F. (1997) s. 54, not 3 s. 69

Alan McKee skriver i sin ”nybörjarguide” att textanalysen som metod har för avsikt att ta reda på hur människor förstår sin omvärld och sig själva, och genom analysen ser man skillnaderna i hur människor förstår sin omvärld samtidigt som man kan se hur begränsat människans, det vill säga ”vårat”, synfält är.⁴⁰ Att benämna den här sortens analys som metod, skriver McKee, kan bli problematiskt då ordet ”metod” brukar syfta till att det finns ett specifikt sätt att göra något på vilket inte finns vid just den här sortens analys.⁴¹

3.1 Den kvalitativa innehållsanalysen som metod

White och Marsh skriver om kvalitativ innehållsanalys och tar bland annat upp att det från början var till för studier av masskommunikation i sin klassiska modell ”avsändare – meddelande – mottagare”.⁴² De två författarna skriver också att även om materialet för olika studier kan vara desamma så kan man som forskare få fram olika resultat beroende på de frågor som man arbetar utifrån samt hur man som forskare arbetar, vilket gör kvalitativ innehållsanalys till en flexibel metod som dessutom kan kombineras med andra metoder.⁴³ Dels menar White och Marsh att man kan lita till siffror, som i kvantitativa arbeten, men även till exempel utdrag ur ett material när man presenterar sina resultat⁴⁴, även Bryman tar upp detta, när det kommer till kvalitativa arbeten.⁴⁵

När det kommer till den kriminologiska forskningen och dess kvalitativa metoder skriver Lesley Noaks i sin bok om ämnet att den kvalitativa innehållsanalysen är lämpad för dokumentärt material och för att utforska dess kulturella meningar.⁴⁶ Noaks tar också upp att vid kodningen av kvalitativt arbete så kan det vara lämpligt att göra tematiska grupperingar för att på så sätt få det överskådligt.⁴⁷

Med den kvalitativa innehållsanalysen som verktyg söker man igenom ett material för att finna svar på sina frågor, men som forskare får man även vara beredd på att man genom studien av materialet även kan finna information av intresse som man inte hade räknat med,

---

⁴⁰ McKee, A. (2003) s. 1

⁴¹ Ibid. s. 118

⁴² White, M.D., Marsh E.E. (2006) s. 1 (sidor räknat efter utskrift, totalt 23 sidor)

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Ibid. s. 9

⁴⁵ Bryman, A. (2002) s. 368

⁴⁶ Noaks, L. (2004) s. 127

⁴⁷ Ibid. s. 130

eller haft för avsikt, att finna.⁴⁸ Det är meningen att forskningsfrågorna ska guida arbetet med materialet men inte styra det, nya frågor kan uppstå ur materialet.⁴⁹

3.2 Den kvalitativa innehållsanalysens kriterier

I sin artikel om innehållsanalys tar White och Marsh upp de fyra kriterier för kvalitativ innehållsanalys som skisserats av Lincoln och Guba.⁵⁰ Det första som nämns är ”credibility” (intern validitet) som handlar om att forskningsfrågornas alla viktiga aspekter identifieras samt att de reflekteras i det insamlade materialet och noggrant beskrivs i sin helhet, det andra är ”transferability” (extern validitet) som handlar om att kunna applicera resultaten på ett annat material, det tredje kriteriet är ”dependability” vilket handlar om att arbetet ska vara repeterbart samt det fjärde och sista kriteriet som är ”confirmability” som är att i kvalitativa undersökningar ska man se till materialet snarare än till forskaren för att se om de data som samlats in stödjer slutsatserna.⁵¹

3.2.1 Kriterierna applicerade på arbetet

När det kommer till det första kriteriet, den interna validiteten, tycker jag personligen att det är svårt att säga om ”forskningsfrågornas alla viktiga aspekter identifierats” då det är en tolkningsfråga vilka som är de viktigaste aspekterna, och kanske framförallt vilka som är de viktigaste när det kommer till enskilda arbeten. För mig är de frågeställningarna jag har valt de viktigaste för mitt arbete, sen går det alltid att lägga till nya frågor eller helt fokusera på andra frågor. Den andra aspekten ”att de (viktigaste frågorna, min anmärkning) reflekteras i det insamlade materialet och noggrant beskrivs i sin helhet” är det ett delmål med arbetet, och jag tror att andra är bättre domare på om jag lyckats eller inte.

Det andra kriteriet, den externa validiteten, handlar om ”att kunna applicera resultaten på ett annat material” är också något av en svår fråga att svara på, det är lätt att anta och tro att så är fallet men det är inte bevisligen så tills någon har provat. Det tredje kriteriet som handlar om ”att arbetet ska vara repeterbart”, detta hänger på om min metodbeskrivning och min förklaring av mitt tillvägagångssätt är tillräckligt ingående. Det fjärde och sista kriteriet, som

---

⁴⁸ White, M.D., Marsh E.E. (2006) s. 7

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Ibid. s. 8

⁵¹ Ibid.

står ovan, att i kvalitativa undersökningar se till materialet istället för till forskaren för att se om insamlad data stödjer slutsatserna är precis som det låter.

3.3 Innehållsanalysens brister

Bergström och Boréus nämner bland annat att ett av problemen med innehållsanalys är att man bara ser till det som är skrivet explicit och ser inte alls till något underliggande och implicit i texten.⁵² Som exempel nämns samhällsdebatter, där det uttalade ofta kan vara mycket viktigt då det är en förutsättning för den text som har skrivits, det vill säga att det finns en risk för att för lite vikt läggs vid själva sammanhanget som texten har uppstått i.⁵³

Tidigare i texten har jag även tagit upp att en tydlig brist en kvalitativ innehållsanalys är just att det inte finns några direkta modeller för hur arbetet med materialet och kodningen ska gå till.

3.3.1 Innehållsanalysens brister vid användning av motioner

Det visade sig inte bli något större problem att inte ha en exakt metod att arbeta efter, snarare tvärt om. Motionernas korthet gjorde det mer lämpligt med en relativt flexibel metod för att man på så sätt fortfarande hade möjlighet att plocka ut det viktigaste ur samtliga motioner. Detta utan att behöva oroa sig över att man inte tagit vara på något annat som man ibland kanske känner med andra metoder.

Som jag även skrev ovan om samhällsdebatter verkade det som det även gäller motioner. Det hände att man fyllde i ”hål” med egna tankar och funderingar ibland, men när analysen väl gjordes har jag gjort mitt yttersta för att bara se till det som står explicit i texten.

3.4 Kunskapssyn

När det kommer till kunskapssynen, eller vetenskapssynen, så skriver White och Marsh att den kvalitativa innehållsanalysen inte bör användas för att etablera några satta fakta, inte vara

---

⁵² Bergström, G. & Boréus, K. (2005) s. 76

⁵³ Ibid. s. 77

objektiv, utan användas för att presentera *en* möjlig tolkning eller kodning av ett material bland flera möjliga tolkningar och/eller kodningar.⁵⁴

Steinar Kvale tar i sin bok upp hur en forskare kan ses som malmletare eller resenär, där malmletaren söker ”fix och färdig” kunskap medan resenären söker kunskap genom att tolka de många olika verkligheterna som finns.⁵⁵ Jag kommer med det här examensarbetet inte att hävda att jag funnit *absoluta* svar utan istället hävda att jag har funnit *möjliga* svar till de frågor jag har ställt upp och arbetat efter. Även McKee berör ämnet och menar att inget sätt att analysera text kan föra oss till ”sanningen”.⁵⁶

4. Materialet

De motioner jag har samlat in och gått igenom har jag funnit genom riksdagens hemsida: www.riksdagen.se. Efter att ha provat mig fram med flera olika söktekniker, närmare bestämt olika former av trunkeringar kom jag fram till att det bästa resultatet fick jag när jag sökte enkelt: brott OCH djur. Vid trunkeringar fick jag upp alldeles för mycket som var helt icke relevant för min undersökning med över 5000 träffar.

När jag väl bestämt mig för att göra en enkel sökning bestämde jag mig också för att söka på årsbasis (enligt riksmöte), det gjorde att jag lätt kunde sortera mitt material inför analysen.

Det jag fick upp redovisas i följande tabell 1.1.

Tabell 1.1 Materialet, antal motioner

Motioner Från År:	Antal Träffar:	Antal Relevanta För Arbetet:
1998	7	2
1999	10	4
2000	7	0
2001	12	7
2002	5	3
2003	12	7
2004	9	7
2005	17	7
2006	9	3
2007	12	7
2008	15	8

⁵⁴ White, M.D., Marsh E.E. (2006) s. 8

⁵⁵ Kvale, S. (1997) s. 11 f.

⁵⁶ McKee, A. (2003) s. 2

Sammanlagt har 55 motioner gått igenom, analyserats och kategoriserats. Så som sökningen har gjorts är det inte möjligt att garantera att alla motioner som rör brott mot djur har fångats upp. Däremot så bör beslut bli detsamma om någon gör en liknande sökning. Det är också rätt så vanligt att flera motioner återkommer år på år, men de har ändå gått igenom enskilt för att på så sätt fånga upp sådant jag kan ha missat vid tidigare genomläsning samt att motioner till viss del skrivs om mellan presentationerna då information kan läggas till eller tas bort beroende på om ändringar skett i lagar och förordningar och därefter har de även jämförts med varandra för att vara säkra på att analysen är så pass konkret som möjlig.

Sökningen gjordes under november månad 2008, motionerna sparades ner samtidigt och har därefter gått igenom via utskrifter. Det kan finnas en risk för att ändringar kan ha skett kring motionerna som släppts under riksmötet 2008/09 men vid en provsökning verkar så inte vara fallet. Den här risken bör inte finnas vad gäller äldre motioner.

4.1 Motioner som material

När det kommer till själva analysen är de flesta motioner, i alla fall när det kommer till ämnet brott och djur, relativt korta med ungefär 1 till 3 sidor. Vissa motioner har varit betydligt längre med omkring 10 till 20 sidor men de har endast tagit upp brott mot djur under något eller några kapitel.

Som jag även skrev ovan har det under analysens gång inte lagts någon vikt vid vem som skrivit motionen, om personen är man eller kvinna eller om personen tillhört sittande regering eller opposition. När det kommer till vad som ska tas med och vad som ska uteslutas ur analysen har jag fått inspiration till min analys från Christina Ericsons arbete där hon gjorde en kvalitativ innehållsanalys av motioner.⁵⁷

4.2 Tillvägagångssätt

Det har hänt att motionerna på grund av sitt ibland korta och koncisa språk inte har gjort mycket till eller från för att besvara de frågeställningar jag målat upp, detta har ställt till en del bekymmer, men andra betydligt längre motioner har vägt upp för det. Inga motioner har sällats bort på grund av att de har varit för korta, då alla de motioner som hållits för relevanta

---

⁵⁷ Ericson, C. (2005) s. 80 ff.

har haft något att säga om brott mot djur, samt oftast förslag på förändring av lagar och/eller förordningar.

Efter att materialets analyserats så har det delats upp efter områden för att på så sätt göra materialet mer överskådligt. Detta har hjälpt mig i sammanställningen och presentationen av den analys jag har gjort och de resultat jag kommit fram till. Indelningen redovisas nedan.

4.2.1 Materialets indelning

Efter att ha läst igenom samt analyserat hela materialet har det sorterats upp i olika grupper, varav en innehåller betydligt fler motioner än de andra. De grupper jag jobbat utifrån är: ”Hur beskrivs djur i motionerna”, ”Vilka sorters djur handlar det om i motionerna”, ”Djurförsök, jakt och pälshandel” samt ”Lag och förordningsförändringar” varav den sista gruppen handlar om motioner som mer anmält handlar om brott mot djur och tar upp just lag- och förordningsförändringsförslag.

Materialets uppdelning beror dels på de frågeställningar jag ställde upp innan materialet analyserades, men beror även på de olika inriktningar som teoridelen i arbetet tog och som bidragit till att frågeställningar omformulerats. Dessa föll sig nästan ”naturligt” när man läste igenom de olika böckerna som tar upp bland annat djur och deras moraliska status. Med ordet ”naturligt” menar jag att efter att ha läst igenom och börjat stolpa upp de teorier jag fann mest relevanta så handlade det i regel om samma teman hos de flesta forskare och filosofer.

Grupperna innehåller följande motioner, varav inte alla kommer att refereras till men alla har lästs och analyserats var för sig:

”Hur beskrivs djur i motionerna”: 2008/09:Ju326, 2008/09:MJ231, 2008/09:MJ281, 2008/09:MJ373, 2008/09:MJ501, 2007/08:MJ241, 2006/07:MJ202, 2005/06:MJ433, 2004/05:K305 samt 1998/99:MJ529.

”Vilka djur borde ha rättigheter”: 2008/09:MJ236, 2008/09:MJ377, 2007/08:MJ2, 2007/08:MJ336, 2006/07:MJ329 samt 2005/06:MJ372.

”Djurförsök, jakt och pälshandel”: 2007/08:MJ375, 2005/06:MJ518, 2004/05:MJ350, 2004/05:MJ506, 2003/04:MJ272, 2003/04:MJ402, 2003/04:MJ431, 2002/03:MJ316, 2001/02:MJ274, 1999/2000:525, 1999/2000:MJ713 samt 1999/2000:MJ909.

”Lag och förordningsförändringar”: 2008/09:MJ375, 2007/08:Ju213, 2007/08:Ju218, 2007/08:MJ218, 2006/07:Ju259, 2005/06:MJ243, 2005/06:MJ417, 2005/06:MJ499, 2005/06:MJ519, 2004/05:Ju322, 2004/05:MJ235, 2004/05:MJ508, 2004/05:MJ513, 2003/04:Ju209, 2003/04:Ju455, 2003/04:Ju456, 2003/04:MJ37, 2002/03:Ju381, 2002/03:MJ422, 2001/02:Ju374, 2001/02:MJ36, 2001/02:MJ37, 2001/02:MJ218, 2001/02:MJ301, 2001/02:MJ526, 1999/2000:MJ544 samt 1998/99:MJ506.

5. Analys och resultat

Som syns ovan så hamnar flest motioner under kategorin ”Lag och förordningsförändringar”, men en hel del motioner tar även upp andra aspekter när det kommer till brott mot djur och nedan kommer jag att redogöra den analys jag gjort och de resultat jag kommit fram till.

5.1 Djur: Varelser eller ägodelar

5.1.1 Tidelag

I motion 2008/09:MJ501 tar författaren Ulf Holm (mp) upp hur justitiekanslern dragit en parallell mellan djurpornografi och barnpornografi då det handlar om ”individer som knappast kan anses ha givit sitt samtycke”⁵⁸, tyvärr framgår det inte var detta uttalande går att finna utan det står bara ”i ett PM för ett antal år sedan”⁵⁹. Detta är i linje med Sunsteins tankar om att djurs status borde vara densamma som barns, som nämns ovan under rubrik 2.2.⁶⁰ Med det argumentet vill Ulf Holm att det i Sverige, som i Norge och Finland, ska bli straffbart att sprida djurpornografi.⁶¹

Solveig Hellquist m.fl. (fp) tar också upp tidelag, den här motionen tillsammans med Ulf Holm återkommer flera år, och problematiken som de ser den är det faktum att tidelag idag bara är straffbart om man kan bevisa att det rör sig om djurplågeri.⁶² I motionen anser

---

⁵⁸ 2008/09:MJ501 s. 1

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Sunstein, Cass R. (2004) s. 11

⁶¹ 2008/09:MJ501 s. 2

⁶² 2008/09:Ju326

författarna att det är tid att återinföra förbudet mot tidelag, vilket kan bli svårt beroende på vad djuret har för status i rätten, vilket vi nu kommer in på.

5.1.2 Djur som rättssubjekt

Marietta de Pourbaix-Lundin (m) tar i sin motion upp just det problemet som jag skisserade ovan, nämligen att så länge som djur ses som människors ägodelar så har de inget "eget lagligt skydd mot övergrepp oavsett om dessa är fysiska eller psykiska".⁶³ Som jag skrev ovan så tar Sunstein upp att genom att reducera djuret till en ägodel så kan ägaren behandla djuret hur som helst⁶⁴, en tanke som Gary L. Francione fortsätter genom att tala om att vi i dagsläget har ett moraliskt ansvar inför ägaren att inte skada djuret snarare än ett moraliskt ansvar inför djuret.⁶⁵ Marietta de Pourbaix-Lundin skriver just det, att de som plågat ett djur inte döms för sin handling mot djuret utan mot ägaren, personen begår egendomsbrott.⁶⁶

5.2 Vilka djur borde ha rättigheter

Motioner i den här kategorin handlar till störst del om katters status, som de flesta författarna menar måste upphöjas till samma nivå som hundars eller hästars statusnivå. Detta faller inte så särdeles mycket under samma titel under teoridelen, avsnitt 2.5, men de tar ändå upp ett viktigt och intressant ämne: att olika djur ses på olika sätt.

I sin motion argumenterar Catharina Bråkenhielm (s) för att en lag ska införas för obligatorisk märkning och registrering för katter ska införas, för att på så sätt tvinga ägare att ta sitt ansvar.⁶⁷ Som exempel så skriver Bråkenhielm att katter går en plågsam död till mötes genom svält då de överges, och att det aldrig skulle falla "oss" in att överge en hund eller en häst på samma sätt.⁶⁸ Flera motioner tar upp samma ämne, bland annat 2008/09:MJ377 och 2007/08:MJ336 oftast av samma författare.

Även Marietta de Pourbaix-Lundin tar upp ämnet om vilka djur som idag räknas in till att ha eventuella rättigheter, och att de djur som idag har eventuella rättigheter är sådana djur som

---

⁶³ 2008/09:MJ231

⁶⁴ Sunstein, Cass R. (2004) s. 11

⁶⁵ Francione, Gary L. (2004) s. 110

⁶⁶ 2008/09:MJ231

⁶⁷ 2008/09:MJ326

⁶⁸ Ibid.

räknas som husdjur, vilda djur berörs inte av djurskyddslagen.⁶⁹ Kopplat till Sunsteins argument om att djur med avancerade kapaciteter⁷⁰ kan man se hur de Pourbaix-Lundins argument skulle kunna hålla för de större och ”avancerade djuren” men att det kan bli svårt att argumentera för att även myror eller larver ska omfattas av djurskyddslagen. Där handlar det även om att man som människa ska ha rätt att försvara hem och egendom från t.ex. djur som betecknas som ohyra, vilket Sunstein tar upp⁷¹, men att det ska göras på det minst plågsamma sätt som vi kan – det handlar om människans ansvar inför djuret, inte den som äger det. Med en sådan inställning skulle det vara möjligt, med Sunsteins och Franciones argument, att skydda även vilda djur då vi har ansvar direkt inför dem att inte utsätta dem för onödig och otillbörlig skada.

5.3 Djurförsök, jakt och pälshandel

Under 2005 skrev Sven Gunnar Persson m.fl. i motion 2005/06: MJ518, under rubriken ”Uppfödning av pälsdjur” att människan har ett ansvar att värna om andra levande varelser, att djuren ska kunna leva så naturligt som möjligt och ”att så långt det är möjligt undvika stress, smärta, lidande och skador för djuren”⁷².

En annan motion tar upp pälshandeln och menar att vi ska försäkra våra lagar och förordningar för att på så sätt hålla en bra och säker miljö inom Sverige snarare än importera päls där man inte kan vara säker på att kontrollerna är stabila och att allt görs för att djuren ska ha det så bra som möjligt tills avlivning, hävdar Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m).⁷³

Som nämndes ovan så ser Gary L. Francione vardagsartiklar så som bland annat pälskappor som något som inte är värt djurs lidande.⁷⁴ Francione nämner på samma sidor att djurförsök, åtminstone när det kommer till kosmetika, helt ska försvinna vilket Sven Gunnar Persson m.fl. under rubriken ”Djurförsök” också anser.⁷⁵ Däremot så menar författarna att när det kommer till människans ”legitima intresse för liv och hälsa” så kan vissa djurförsök accepteras tillsvidare.⁷⁶ Singers⁷⁷ och Regan⁷⁸ menar dock båda att det inte finns många

---

⁶⁹ 2008/09: MJ231

⁷⁰ Sunstein, Cass R. (2004) s. 12

⁷¹ Ibid.

⁷² 2005/06: MJ518 s. 9

⁷³ 2004/05: MJ513

⁷⁴ Francione, Gary L. (2004) s. 115 f.

⁷⁵ 2005/06: MJ518 s. 10

⁷⁶ Ibid.

resultat som kan väga upp den skada som djuret utsatts för, till det kan nämnas Regans resonemang om att djurförsöks förtjänster har en tendens att överskattas.

5.4 Lag- och förordningsförändringar

Under denna kategori föll de flesta motioner, som exempel kan nämnas de motioner som argumenterar för höjt straff vid djurplågeri. Marietta de Pourbaix-Lundin för ett sådant ”allmänt” argument i en motion från 2007⁷⁹ som handlar om det behövs nya brottsrekvisit så som ”grovt djurplågeri” och ”grov vanvård av djur” samt att föra in ett minimistraff på fyra månader för de nya rekvisiten. I ytterligare en motion från samma år⁸⁰ argumenterar de Pourbaix-Lundin för att det ska finnas särskilt utbildning för t.ex. åklagare så att resurserna för att ta hand om djurplågerifall ska öka. När det kommer till minimistraff så nämns inget sådant i djurskyddslagen som den ser ut idag, utan där står att ”till böter eller fängelse i högst två år döms den [...]”.⁸¹

Det finns flera motionsskribenter som argumenterar för samma sak. Tasso Stafilidis (v) är en av de politiker som i sin motion argumenterar för att straffen ska bli högre och mer effektiva i likhet med de Porbaix-Lundin, men också att det ska bli lättare att hindra människor från djurhållning.⁸² Även Britt-Marie Lindkvist och Åsa Lindestam (s) tar upp ämnet djurhållning i motionen⁸³ hävdar de att en del av problemet är att djurskyddsinspektörer inte gör sitt jobb som det ska, att djurskyddsinspektörer inte anmäler sådant som ska anmälas och därmed föreslår de förändringar så som ”snabbare sanktioner och rikstäckande register”⁸⁴.

Det som saknas i dessa något korta motioner är mer hållbara argument, det finns inga direkta förklaringar till varför regeringen ska överväga deras förslag till ändringar i lagar och förordningar. Skribenterna tar i sina motioner ingen ställning till djuren, *varför* de ska behandlas bättre bara *att* de ska det.

---

⁷⁷ Hills, A. (2006) s. 23

⁷⁸ Regan, T. (2007) s. 119 f.

⁷⁹ 2007/08:Ju213

⁸⁰ 2007/08:Ju218

⁸¹ Djurskyddslagen: <http://www.notisum.se/Rnp/sls/lag/19880534.htm>

⁸² 2005/06:MJ417

⁸³ 2004/05:MJ235

⁸⁴ Ibid.

5.5 Resultat och svar på frågeställningarna

I de avsnitt som följer har jag för avsikt att djupare gå in på vad resultaten av min analys betyder för de frågeställningar jag hade när jag började mitt arbete. Vissa av de frågeställningar som jag hade förväntat mig att kunna besvara har visat sig vara mycket svårare än jag först trott, andra gav mer än jag hade trott.

Detta är också anledningen till att jag separerat själva delarna av analysen, ovan, från de mer konkreta resultaten och svaren på frågeställningarna, nedan. För att göra det hela mer överskådligt valde jag att göra det på det här sättet. Sist bland underrubrikerna kommer även en mer allmän punkt att tas upp i form av ”Lag- och förordningsförändringar” som även den bör kommenteras då de allra flesta motioner som analyserades klassades in under denna kategori snarare än att svara på mina frågeställningar.

5.5.1 Hur beskrivs djur i motionerna?

Efter en genomläsning av motionerna fann jag att vad som skulle räknas som ett djur eller inte sällan eller inte alls beskrevs så ingående som jag hade hoppats. Som jag skrev ovan så är skribenterna relativt överens om att lagar och förordningar borde ändras för att djur över lag ska få det bättre men inte i någon egentlig bemärkelse *varför*.

I vissa motioner, framförallt de som handlar om tidelag och djurpornografi, så dras paralleller mellan djur och barn. I andra motioner så understryks det faktum att djur är djur och att de ska ha möjligheter till att bete sig naturligt. En sådan formulering skulle kunna visa sig problematisk om den användes i en lagstiftning då det skulle kunna bli en definitionsfråga från fall till fall om vad som är ett djur, vad som är naturligt beteende och vad som är att kränka ett sådant naturligt beteende.

Däremot så verkar även forskarna och filosoferna jag vänt mig till för teorin också tveka inför att ta ställning till vilka djur som ska ha moralisk status och ha rättigheter att leva ett så naturligt liv som möjligt, eller i fallet med ”ohyra” att inte utsättas för onödigt ont. ”Leva ett naturligt liv” är något flera forskare tagit upp men tyvärr saknades det beskrivningar för vad ett ”naturligt” liv är eller skulle anses vara för djur och om det är skillnad beroende på vad det handlar om för djur.

De motioner som nämndes ovan om att katters status måste höjas till samma nivå som en hunds eller hästs tar ju dock upp det faktum att djur åtminstone har någon sorts status. Detta exemplifieras med skribentens argument om att vi aldrig skulle komma oss för att behandla en hund eller en häst på samma sätt (det vill säga överge dem utomhus så att de får klara sig själva).⁸⁵ Det argumentet stödjer också en argumentation för att människor har ett ansvar inför de djur de har i sin egen ägo, och inte bara ett ansvar inför andra ägare att behandla andras djur väl.

5.5.2 Vilka sorters djur handlar det om i motionerna?

I många motioner användes bara ordet ”djur” och man kunde ana att det i de flesta fall handlar om husdjur men det står inte explicit så därför går det inte att utgå ifrån att det handlar om husdjur, och även om det skulle stå husdjur så kan även det vara ett stort spektrum av olika djur då olika människor tolkar vad som är eller inte är husdjur väldigt olika. Som nämndes ovan finns det även de motioner där det är problematiskt med vad som anses vara djur och inte och därmed vilka djur som skyddas eller inte skyddas av djurskyddslagen.

När det explicit handlar om husdjur tas bland annat statusskillnaden mellan vissa djur upp, flera skribenter menar att det existerar en skillnad mellan en hunds eller en hästs status (som ses som hög) och en katts status (som ses som betydligt lägre). Tidigare i texten, under teoridelen, tas diskussionen om djurs status upp och flera forskare diskuterar kring att en mus inte ska eller kan ha samma status och därmed skydd och rättigheter som t.ex. en katt eller ett annat mer ”kapabelt” djur.

Som tas upp nedan så är det några få motioner som tar upp brott mot vilda djur. Det handlar till viss del om att vissa djur är på väg att bli, eller redan är, utrotningshotade och att vi som människor har ansvar att se till att så inte sker, men det handlar också om att trots att djuren är vilda så har de rätt att bli skyddade, åtminstone delvis.

5.5.3 Vad är brott mot djur enligt motionerna?

Den här punkten visade sig vara svårare att besvara än jag först hade väntat mig när jag formulerade mina frågeställningar. Flera forskare menar att ett brott mot ett djur är när de

---

⁸⁵ 2008/09: MJ326

hindras från att leva ett bra liv, så naturligt som det går, utan att behöva utsättas för stress eller onödigt lidande vilket, kan jag tänka mig, inte är det lättaste att formulera i en lagstiftning.

Som tagits upp ovan handlar motionerna oftast om direkta skador mot djuret snarare än hur deras liv ser ut. Det handlar om misshandel eller andra former av djurplågeri vilket är ett ord som visat sig kunna betyda många olika saker vilket verkar vara anledningen till att flera skribenter argumenterar för att föra in flera olika straffnivåer så som t.ex. ”grovt djurplågeri” och på så sätt kunna höja straffen på de mer allvarliga brotten.

När det kommer till djurförsök så var det få motioner som tog upp det, men de skribenterna som tog upp ämnet menade att djurförsök är av ondo och bör minimeras så mycket som möjligt och att det aldrig är okej när det kommer till kosmetika eller liknande. Här är de helt överens med de som uttalat sig på området, så som Singers eller Regan, vilka även menar att djurförsök i medicinskt syfte bör tänkas över då det inte väger upp den skada som djuret utsätts för och att den nytta som framhålls oftast är överdriven. Det var något överraskande att motionerna inte uttryckte sig tydligare i de här frågorna, men det säger nog mer om min förförståelse än vad det gör om motionerna vilka visade sig vara än mer formella än jag hade väntat mig.

Brott mot djur är också att överge dem, vilket tas upp i de motioner som handlar om katter och deras status. I de motionerna argumenteras för att det ska till sanktioner om en ägare skulle överge sin katt.⁸⁶ I motionerna argumenteras också för att höjt ägaransvar i form av att vara ”ålagda att registrera, märka och kastrera sina katter – såvida de inte används för avel”.⁸⁷ Även i denna motion så tas det upp att djuren ska ha möjlighet till ett så bra och naturligt liv som möjligt, men även att djur ska få sitt behov av social kontakt tillgodosedd.⁸⁸

5.5.4 Hur beskrivs brott mot djur i motionerna? och Hur beskrivs förövarna som begår brott mott djur i motionerna?

Även de här två frågorna vara några jag hade hoppats och förväntat mig att kunna svara på, men så blev inte fallet. Det visade sig, som jag även skrev ovan, att motionerna var mycket

---

⁸⁶ 2008/09: MJ377 s. 3

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Ibid. s. 1

kortare och mer formella än jag hade förväntat mig och de gick inte alls på djupet när det gäller själva brotten mot djuren eller eventuella förövare.

De motioner som handlar om illegal jakt går till viss del in på att beskriva hur brotten kan gå till, att de flesta vargar som hittas döda har blivit illegalt skjutna samtidigt som de kommer med förslag på hur olika lagar eller förordningar för att hindra att djur dödas olagligen.

Däremot så handlar de motionerna också om att vissa djurarter är på väg att dö ut snarare än att jakten är ett brott mot själva djuret, så till viss del hamnar de här motionerna i en gråzon när det kommer till undersökningens syfte.

En jaktform som tas upp som onödigt grymt är de fall som börjat dykt upp i norr där vissa djur blivit jagade med snöskotrar och även dödade av dem, det är en utav få motioner som till viss del målar upp förövarna som grymma, här argumenteras för att djuren utsätts för onödigt lidande.⁸⁹ Just på grund av detta diskuteras att införa begränsningar av skoteranvändning, vilket också gör det till ett av få exemplen där djur, tolkat av argumentationen, verkar ha en egen moralisk status då de är värda att beskyddas från ”oetisk” jakt.⁹⁰

I motionen om tidelag som Solveig Hellquist m.fl. (fp) skrev 2008 så tar de upp hur vi genom att behandla djur väl kommer att få ett samhälle där människor behandlas väl.⁹¹

5.5.5 Lag- och förordningsförändringar

Även om jag hade antagit att motionerna skulle handla om att införa nya eller förändra befintliga lagar och förordningar, det var ju anledningen till att jag valde de frågeställningar och det material som jag gjorde, så hade jag ändå inte väntat mig att de allra flesta motioner skulle handla om det här ämnet i så pass generella drag.

Även här kan man se till ämnet ”speciesism” och Per-Anders Svärd artikel i *Djurens Rätt* som nämndes ovan. Till skillnad från dem som skriver motionerna och argumenterar för bättre och mer utförliga lagar för att skydda djur, menar Svärd att det inte är möjligt att avskaffa utnyttjandet av djur genom att skydda dem (rubrik 2.3 ovan). Dessa tankar skulle kunna få betydligt mer utrymme men för det här arbetet är det andra tankar och funderingar som bättre

---

⁸⁹ 2007/08:MJ375 s. 8

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ 2008/09:Ju326

gör nytta av utrymmet, det skulle vara intressant att ägna Per-Ander Svärds tankar ett helt eget arbete då ”speciesism” kan kopplas till mycket annat.

Citatet som inledde arbetet är ett bra exempel på en argumentation som hade kunnat dras längre. Flera av de lagförslag som omnämns i motionerna har, som jag skrev ovan, stöttats av argument för att djur ska få bättre skydd men citatet jag nämnde tar upp början av en tankeställning flera forskare och filosofer är inne på, djurets moraliska ställning. Om djur skulle få egen moralisk ställning skulle människan svara direkt inför djuret snarare än djurets ägare. Lagstiftningen skulle kunna se ut så att om man skadar ett djur är det inte för skadan man åsamkat djurets ägare som man får böter eller fängelse utan det är för skadan man åsamkat *djuret* – det moraliska ansvaret är inför djuret och ingen annan och det för att djuret känner smärta och att det i sin tur spelar roll.

Skulle djurens moraliska status bli allmänt erkänt skulle det inte bli några problem att lagstadga om skydd för vilda djur då det inte skulle handla om att skydda djur från att utrotas. Istället skulle det handla om att även vilda djur ska skyddas från onödig stress och lidande just för att de kan känna lidande och precis som vi har ansvar inför andra människor att inte skada dem, så skulle vi ha ansvar direkt inför de vilda djuren att inte skada dem.

6. Avslutande diskussion

När jag först började på det här arbetet ska det erkännas att jag trodde det skulle bli mycket enklare än det visade sig att bli. För det första hade jag förväntat mig att motionerna skulle vara betydligt längre än de flesta visade sig att vara och för det andra hade jag förväntat mig mer aggressiv argumentation – det visade sig att motionerna var relativt korta, i alla fall de flesta, och att argumentationen inte var särskilt djupgående vilket jag även har tagit upp ovan. Däremot tänker jag inte uttala mig om motioner i allmänhet utan syftar bara till de motioner som jag har läst, som är skrivna mellan 1998 och 2008 samt handlar om brott mot djur.

Fortfarande i startgropen hade jag också förväntat mig att läsa flera motioner som argumenterade för att djur *inte* ska ha mer rättigheter och lagar att skydda dem, det visade sig också vara fel. Inte en enda motion från åren 1998 till 2008 tog upp den sidan, vilket även är anledningen till att den andra sidan inte heller representeras under teoriavsnittet, även om litteraturen jag använt mig av täcker in även de tankarna.

Det visade sig också bli något komplicerat att använda sig av en kvalitativ innehållsanalys, vilket jag inte hade förväntat mig. Eftersom det inte finns en exakt metodbeskrivning, och inte heller någon att fråga, uppstod ibland frustrationer. Därför har jag istället försökt att se till tidigare arbeten som jobbat med samma metod, vilka finns refererade i metodavsnittet och listade i litteraturförteckningen.

Syftet med mitt arbete var att svara på följande frågeställningar:

- Hur beskrivs djur i motionerna?
- Vilka sorters djur handlar det om i motionerna?
- Vad är brott mot djur enligt motionerna?
- Hur beskrivs brott mot djur i motionerna?
- Hur beskrivs förövarna, som begår brott mot djur, i motionerna?

I stora drag tycker jag att med hjälp av min analys har jag lyckats svara på de frågeställningarna förutom när det kommer till de sista två. Mina förväntningar hade varit att brott mot djur och förövarna som begår dem skulle beskrivas någorlunda ingående på ett eller annat sätt, men så var alltså inte fallet. Varför det inte är intressant för motionskribenterna kan ha att göra med att motionerna i regel är sakliga och korta, men det är bara en spekulation.

De svar som jag har kommit fram till menar jag inte på något sätt är de enda rätta, de enda sanna svaren utan de är tolkningar av materialet gjorda av mig med mina ”glasögon”, min förförståelse och därför bara några möjliga svar och resultat bland flera. Andra forskare skulle säkert kunna komma fram till andra resultat eller andra tolkningar.

7. Vidare forskning

Som med de flesta undersökningar finns det sådant som inte har tagits upp, som av mig ansågs vara ointressant för mitt arbete, men som för ett annat arbete kan vara väldigt intressant.

Ett sådant arbete skulle kunna vara den raka motsatsen till det här arbetet – varför djur inte ska ha rättigheter, varför de inte ska ha moralisk status osv. Jag bortsåg från de frågorna då

det inte togs upp i motionerna, men det finns ju en annan sida av debatten om man istället skulle titta på tidningsdebatter eller liknande. Därför fattas även den motsatta sidan i teoridelen, det hade inte varit givande för arbetet att ta upp varför djur inte ska ha rättigheter om det sedan inte går att koppla till materialet, men den finns och det är flera forskare och filosofer som tagit ställning till varför djur inte är lika mycket värda som människor och därmed inte ska skyddas av lagar eller förordningar.

Det skulle också vara väldigt intressant att göra ett arbete med ”speciesism” som utgångspunkt då det går att dra paralleller till rasism och annat förtryck. Det var viktigt att nämna i det här arbetet då det är en ingång till övriga tankar, men det skulle även vara möjligt att utforma ett helt arbete efter det Singer kallar ”speciesism” då det ställer viktiga filosofiska frågor. De flesta tycker att rasism är hemskt, men de flesta har inte ens tänkt i banor om att det finns något liknande fast mellan arter.

Precis som jag inte har låtit partitillhörighet spelat roll för undersökningen, även om de skrivits ut, så har det heller inte varit av intresse *när* under de tio undersökta åren som motionerna skrivits. Efter att ha läst igenom samtliga motioner innan analysen så ansåg jag det inte relevant för de frågeställningar jag hade. Däremot tvivlar jag inte på att när motionerna författats kan ha någonting att säga om man fördjupar sig i vilka förändringar som faktiskt ägt rum i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen, då jag bara tittat på hur de båda ser ut idag.

En annan variant på det här arbetet skulle vara att antingen göra en kvantitativ innehållsanalys, eller en kombination av både kvantitativ och kvalitativ. De resultat jag har kommit fram till är inte på något sätt de enda möjliga, det finns flera sätt att tackla de här sorternas frågeställningar med tanke på de moraliska filosofierna som tagits upp i teoridelen. För de frågeställningar jag ställt upp var det inte nödvändigt att fördjupa sig ytterligare i alla de tankar och åsikter som de olika författarna under teoridelen uttryckte.

En annan intressant vinkel skulle kunna vara att jämföra motionernas innehåll mot de lag- och förordningsförändringar som faktiskt har ägt rum över tiden, som jag kort nämnde ovan. Att motionerna har sett olika ut från år till år, även om vissa har återkommit utan större förändringar, är inte så märkligt med tanke på att vissa av de förslag som tas fram faktiskt tas i

bruk. Jag valde personligen att inte ta upp det i mitt eget arbete då det kändes som att det skulle kunna bli ett helt eget arbete, där även en annan metod säkert skulle vara bättre lämpad än den kvalitativa innehållsanalysen.

Litteraturförteckning

Bergström, G. & Boréus, K. (2005): "Innehållsanalys" I: Bergström, G. & Boréus, K. (red.) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. s. 43-87
Lund: Studentlitteratur

Bryman, A. (2002): *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Clark, Stephen R. (1997): *Animals and Their Moral Standing*. Florence, KY, USA: Routledge

Ericson, C. (2005): *Kvinnor och män i kriminalpolitiska motioner 1971-2000. En analys i ljuset av tre feministiska perspektiv*. Rapport 2005:4. Stockholm: Kriminologiska institutionen

Estrada, F. (1997): "Ungdomsvåld: upptäckten av ett samhällsproblem: ungdomsbrottsligheten i svensk dagspress 1950-1994" i *Sociologisk forskning* 4: s. 51-72

Francione, Gary L. (2004): "Animals – Property or persons?" I: Sunstein, Cass. R & Nussbaum, Martha C. (red.): *Animal Rights: Current Debates and New Directions*. s. 108-142
Cary, NC, USA: Oxford University Press, Incorporated

Hills, A. (2006): *Do Animals Have Rights?* Cambridge, GBR: Totem Books

Kvale, S. (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

McKee, A. (2003): *Textual Analysis: A Beginners Guide*. London, GBR: Sage Publications, Incorporated

Noaks, L. (2004): *Criminological Research: Understanding Qualitative Methods*. London, GBR: Sage Publications, Incorporated

Regan, T. (2007): "Vivisection: the case for abolition" I: Beirne, P. & South, N. (red.): *Issues in Green Criminology. Confronting harms against environments, humanity and other animals*. s. 114-139
Portland, OR, USA: Willan Publishing

Singer, P. (1992): *Djurens frigörelse*. Nora: Bokförlaget Nya Doxa AB

Sunstein, Cass R. (2004): "Introduction" I: Sunstein, Cass. R & Nussbaum, Martha C. (red.): *Animal Rights: Current Debates and New Directions*. s. 3-15
Cary, NC, USA: Oxford University Press, Incorporated

Svärd, P-A. (2008): "Slaveriet avskaffades inte genom "slavskydd"" I: *Djurens Rätt* nr 4 2008. s. 22-23

Övriga källor

Brottsbalken: <http://www.notisum.se/RNP/sls/lag/19620700.htm>

Lästes/Besöktes: 23 november 2009

Djurskyddslagen: <http://www.notisum.se/Rnp/sls/lag/19880534.htm>
Lästes/Besöktes: 23 november 2009

Djurskyddsförordningen: <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19880539.htm>
Lästes/Besöktes: 23 november 2009

White, M.D., Marsh. E.E. (2006): *Content Analysis: A Flexible Methodology*
http://findarticles.com/p/articles/mi_m1387/is_1_55/ai_n26987727?tag=content;coll
Lästes/Besöktes: 1 december 2008, 17 december 2008

<http://www.riksdagen.se>

Bilaga 1: Motioner som ingått i undersökningen

1998

1998/99:MJ506   1998/99:MJ529

1999

1999/2000:MJ525   1999/2000:MJ544   1999/2000:MJ713
1999/2000:MJ909

2000

(inga motioner från 2000 var relevanta för undersökningen)

2001

2001/02:Ju374   2001/02:MJ36   2001/02:MJ37
2001/02:MJ218   2001/02:MJ274   2001/02:MJ301
2001/02:MJ526

2002

2002/03:Ju381   2002/03:MJ316   2002/03:MJ422

2003

2003/04:Ju209   2003/04:Ju455   2003/04:Ju456
2003/04:MJ37   2003/04:MJ272   2003/04:MJ402
2003/04:MJ431

2004

2004/05:Ju322   2004/05:K305   2004/05:MJ235
2004/05:MJ350   2004/05:MJ506   2004/05:MJ508
2004/05:MJ531

2005

2005/06:MJ243   2005/06:MJ372   2005/06:MJ417
2005/06:MJ433   2005/06:MJ499   2005/06:MJ518
2005/06:MJ519

2006

2006/07:Ju259   2006/07:MJ202   2006/07:MJ329

2007

2007/08:Ju213   2007/08:Ju218   2007/08:MJ2
2007/08:MJ218   2007/08:MJ241   2007/08:MJ336
2007/08:MJ375

Bilaga 1: Motioner som ingått i undersökningen forts.

2008

2008/09:Ju326	2008/09:MJ231	2008/09:MJ281
2008/09:MJ326	2008/09:MJ373	2008/09:MJ375
2008/09:MJ377	2008/09:MJ501	